

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis Barzaei Herovm Helvetiorvm Epistolae

Barzaeus, Johannes

Fribvrgi Helvetiorvm, 1657

1. Pugna Morgartensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13014

HEROVM
 HELVETIO-
 RV M

EPISTOLÆ.

LIBER SECVNDVS.

De varijs Heluetiorum prælijs.

EPISTOLÆ I.

ARGVMENTVM.

Ludouici Bauari ad Imperium euecti partes, cum Vrij, Suitenses, & Subsiluani contra Fridericum Austriæ Ducem, Ludouici æmulum, fouissent; Leopoldus Friderici Frater, præter alias iniurias reuera nominales, hanc quoq; vindicaturus, dictos populos duplici exercitu simul ac semel aggreditur, ad infaustissimum bellum ab aulicis suis perperam allectus. Acie primariâ, cum 20. armatorum millibus, Dux ipse Suitiam; Secundariâ sub Comite Strasbergensi Vndervaldiam laceffit; pace à Suitensibus, missa etiam Legatione, nequicquam implorata.

rata.

*vatâ. Viros igitur 1300. avidissimo hosti opponunt,
eâ generositate, ut caso utroq; Exercitu nobilissimam
reportârint victoriam: quæ SVICERIS exinde
nomen, & Confœderationi perpetuæ exordium dedit,
Anno 1315. Christoph. Hartmanni Annales
Einsidl. fol. 285, &c. Munsterus, Simlerus,
Etterlinus, alij.*

I T E L I V S R E D I N G, Eques.
H E N R I C O ab **H V N E N B E R G,** Tugino.

De prælio Morgartensi.

Vod Tibi non poterat curis distentus &
armis

Mittere, cognatus jam tibi mittit, AVE.
Missetque omnem tibi dudum, Henrice
salutem.

Visa sed est nobis omnis abesse salus.
Omnis in orbe salus, & amicæ spiritus auræ,
Creditus est nostros deseruisse lares:
Undique funestum crepitabant tympana bellum,
Audijs hostiles Suitia cuncta tubas.
Fâma infinitas referebat adesse sarissas,
Et multâ armatos cum legione greges:
AËtheraque & galeis, & apertis fulgere cristis,
Teutoniæque omnes feruere in arma duces;
Hinc peditum bacchari aciem, fortesque maniplos,
Turbâ, implere omnem, vociferante, viam:
Inde equitum saltare globos, ac ducere pallim
Agmine, festiuos quadrupedante choros.
Plurimus inde metus regionem incessere: at ille
Creditus est nobis panicus esse metus:
Terruit infirmum solitâ formidine sexum,
Indoleque imbellem de sequiore gregem!
Patria quippe suas etiam conscissere vires
Ocyus, & legnes non tolerare manus,
Nec refides jam ferre animos, sed milite colles,

Præsidioque arctas anticipare vias:
 Terribiles nec verò minas, nec bruta timere
 Fulmina, amica boni Gens, inimica mali.
 Pax erat in votis; hanc patria quæsiit unam:
 Credita sed rapidis hæc fuit una Notis.
 Bellum erat in votis, quæsiuerat Austria bellum,
 Et quod quæsiuit, tacta dolore tulit.
 Illa quidem grandes hinc sparsit & inde querelas,
 Repletura suam sanguinis imbre sitim
 Nobilium crebri scintillam auxere susurri,
 Eliciendo nouas perpete folle faces.
 Pars iubet eiectionis isthac regione Tribunos
 (Supremum in totâ posteritate probrum)
 Undique conscriptis confestim ulciscier armis,
 Ac veniæ nullum prorsus habere locum.
 Ipse quidem ALBERTVS, de tantæ crimine culpæ
 Sumpturus pœnas, si licuisset, erat.
 At *Vindonissæ* postquam è regione, Nepotis
 Improba, Cæsaream perculit ira caput;
 Regia progenies, Conjuxque Augusta, cruentam
 Vltia fuit, Nemese præcipitante, necem.
Suitiam, & annexos texere obliuia; totus
 Hæsit in *Argoia* nobilitate furor,
 Nunc immorigeros ansâ meliore colonos
 Plectere, Teutonici constituere globi.
 Pars LVDOVICI fautores Bauari in istis
 Oppugnare fero quæsiit ense, plagis.
Suitia præsertim, Marialem incessere Eremum,
 Ascetasque sacri, quæ fuit ausa, loci:
 Censa erat extremas sæuæ Rhamnusidis iras,
 Et quasi funestam promeruisse crucem.
 Omnem adeò culpam, genus omne piacula, iubetur
 Plectere sanguineis, Thisiphonea, flagris.
 Vique adeò placuit LEOPOLDI accendere bilem,
 Atque manu ductum cogere in arma Ducem.
 Imperat hic nobis victu interdiceret, & omnem
 Vel deprædari, vel prohibere penum. a.
 Subtrahit, annonam solitas vectare, quadrigas;
 Perque lacum grauidas non finit ire rates:

Pampinei nec dona finit succedere Bacchi,
 Nec micam Cereris, nec tria grana falis.
 Montibus occlusus discet parere popellus,
 Aut ægram discet perpetuare famem.
 Talia dum nobis minitantem aduertimus hostem,
 Arcere à patrijs nitimur arma focus:
 Et *Toggenburgi* Comitem legamus, & uno
 Placare iratum quærimus, ore, Ducem.
 Intuitu pacis, seu Principis ante tribunal,
 Siue in Cæsareo lis sit agenda foro,
 Litem juridicæ totam committimus Vrnæ,
 Dum quoque stet solido nostra querela loco.
 Stat sine honore Comes, nec blandam admissus ad
 Verba dat inflato nil valitura Noto. (aurem,
 Præualet hasta togæ; Legatio cassa; rogati
 Flectitur ad nullas, Principis ira, preces.
 Bella geri placuit, sed eos habitura triumphos,
 A Danaïis veteres quos retulêre Phryges.
 Ergo minabundis acer *Leopoldus* in armis,
 Heros consilium dignus habere Senum,
 Dum videt instructas ardere in prælia turmas,
 Cumque omni promptos Nobilitate Duces;
 Consilium incæpto maturum ac utile bello
 Iuxta *Tuginum*, caput inire lacum.
 Quæstio summa fuit, Tot montes inter & undas,
 Et salebrâ obstrusas asperiore vias,
 Quis tandem medijs inuadi *suitia*? in illas,
 Semita quæ possit ducere tuta, plagas?
 Cetera cum constant, viresque, animusque, penusque,
 Ignaros sese solius esse viæ:
 Hac semel obtentâ se demum posse quadrigas
 Farcire, Helueticâ rusticitate, suas.
 Stabat inops animi *Leopoldi* Morio, cujus
 Cynthia delirum reddidit aucta caput: b.
 Ille subindignans sic coram Principe; Verè
 Stultitiæ immensam nunc patet esse tribum.
 Fas mihi sit mediam vobis pertundere venam,
 Vel dare *Phillyridis*, vel *Themisonis* opem.
 Hellebori decumis choleram purgate culullis,

Anticyræque amplos euacuate cados.
 Quæritis unâ omnes Intrari ut *Suitia*? quinam
 Exiri possit *Suitia*? nemo rogat,
 Parturit amentes non *Stockhia* sola Coræbos,
 Intra magnorum sunt quoque castra Ducum.
 Scilicet in tantos referenda est palma Zenones!
 Ite modò, intrusum sed reuocate gradum.
 Excepere meri, non absona verba, cachinni,
 Et placuit notas *Egria* inire vias.
 Anceps interea de incurfibus hostis, amicam
 A conjuratis *Suitia* polcit opem.
 Ducta in campum acies, numerantur mille trecenti,
 Parua, sed in Martem vis generosa, Viri.
 His ita collectis celeri à cursore sagitta
 Traditur, in denso fortè reperta rubo.
 Scripta per extremam fuerat membrana sagittam,
 Atque ferè talis verba tenoris erant.
 Hostis adest, Bellona furit, vixistis amici;
 Quæ vos interimant, undique tela volant.
 Lutea currentis simul, atque aurora, Nouembris
 Est Sextum decimum progenitura diem,
 Area MORGARTI furibundo tota scatebit
 Milite, terribiles ingeminante minas.
 Hac erit hostis iter: plenis huc ipse manipulis
 Conuolat: Hic ergo plebs monefacta CAVE.
 Auctor erat dubius, mihi verò, *Henrice*, repente
 Arguit esse tuam, littera visa manum.
 Extulit unâ omnis pietatem Patria, & istam
 Cum totâ agnosceret posteritate fidem,
 Maturant moniti, petitur mons *Sella*, priorem
Morgarti figunt in statione pedem.
 Quinquaginta illic patriâque domoque repulsi
 Perque juga errabant, perque vepreta, Rei:
 Hi postliminio deperditum inire fauorem
 Dum satagunt, Nobis se lociare petunt.
 Res sed habere suas, Gyarosque intrare iubentur,
 Inficiat sanum ne pecus ægra gregem.
 Malunt unanimes, ruituri audacter in hostem,
 Proque bono patriæ, proque salute mori.

Interea

Interea pleno tempeſtas ferrea cornu
 Irruit, atque omnes turbine vaſtat agros.
 Proſilit inuiſis *Leopoldi* exercitus armis,
 Grando frequens peditum, plurimus imber equum.
 Tractus ubiq; omnis *Sellam* inter & *Egriam*, & omnis
 Obſita clamoro milite vallis erat.
 Trina fuit legio: cuneos at verò pedestres
 Ardua flammiumis turma præibat equis.
 Helueticos hæc ſola cupit maſtare colonos,
 Lauroque emeritas cingere prima comas.
 Spumigeri pullantur equi, Martemque laceſſunt
 Acrius inflatæ, murmura rauca, tubæ,
 Saxa quatit Sonipes, atque ora cruenta lupatis
 Circumagens, flexas itque reſcitque vias.
 Præſilit ipſe ferox, peditemque inuitatequeſter,
 Sellaq; in abruptis quæritur una jugis.
 Cernimus Impauidi properantem, è culmine, nimbū;
 Et damus orato, claſſica læta, Deo.
 Atque agite. O Socij: Si reſpuit *Auſtria* pacem,
 Sentiât & noſtras pace carere manus.
 Præueniſſe iuuat, truncosque ac laxa iuuabit
 Eminus, è celiſis præcipitaſſe jugis.
 Dant iter anguſtum collesque lacuſque, nec aptam
 Vel juga permittent, vel dabit unda, fugam.
 Cernitis innumeros, ſilueſtria pondera, truncos
 Grandiaque è ruptis ſaxa jacere petris!
 Hæc iuuat arma prius, iuuat hæc emittere tela,
 Dimidium palmæ reſ bene cœpta dabit.
 Præcipitata ruunt horrendo murmure ſaxa;
 Dixiſſes, ipſas poſſe volare petras.
 Pars ſilices voluunt, pars fiſſa *Ceraunia*, vaſtis
 Trinacriæ Scopulis æquiparanda, rotant.
 Altera pars *Ornos*, abjgnos altera truncos,
 Altera nodofas, fragmina acerna, trabes
 Ingenti gyraut ſtudio; pars miſſile ſaxum
 Proijcit, atque omnem verſat in arma manum.
 Credere erat, *Satyros*, cornutaque *Numina Faunos*,
 Siluarumque omnes bella ciere Deos.
Sifyphus ipſe ſua dum ſaxum voluere dextrâ

Cæpe-

Cæperat, haud tantæ dexteritatis erat.
 Edidit horrifonum tempeftas ifta fragorem,
 Multoq̄ue artonitos vulnere læfit equos.
 Pars verfa in rabiem poft tanta tonitrua, duros
 Indignabundo dejerat ore lupos:
 Pars furit, æftiuo ceu percitus Virfus ab Oeftro,
 Inq̄ue orbem celeres gyrat anihela, rotas.
 Calcitrantem adeo felfor frenare caballum
 Dum fatagit, pariter Selforequusq̄ue ruit.
 Terrificam fic filua dedit, cum rupe, ruinam,
 Fregit & hoftiles impetus ifte minas.
 Eminus ifta quidem: Mox cominus itur in hoftem,
 Excipiunt primos feria tela jocos.
 Tympana belligero clangunt crepitantia bombo,
 Echoq̄; horrendos replicat ampla fonos.
 Statq̄ue, pauetq̄; hoftis: Nos ftantè animoq̄; pauentē
 Aggredimur, certi vincere, fue mori.
 Continuò totis in pugnam viribus itur,
 Millia nec terrent bis numerata decem.
 Dextra furit ferro, cadit ictus acinace miles,
 Sanguineoq̄ue grauem vertice pulfat humum.
 Prurit in objectos tempeftas Helueta Sueuos,
 Miluus in afpectam ceu Palamedis auem.
 Illa minabundas gemino mucrone bipennes
 Dum generofa vibrat, proxima quæque necat:
 Tot numerat calus, quot dextera concipit ictus.
 Dura profectò Viro, dura bipennis equo.
 Pars fera ftipitibus, pars dimicat altera contis,
 Pars acuit quernas, vindice cote, iudes.
 Prima falus nobis belli præludia, & hofti
 Saxa per incuffus, miffaq̄ue tigna, merus.
 Fulmine namque ifthoc turbatus equeſq̄ue, pedefq̄;
 Dum fine more furit, non fine mole, ruit:
 Nec numero paucos, queis mucro filexq̄; pepercit,
 Non animaduerti forbuit unda laci.
 DVX aciem reuocat, Dux quærit afyla; Suëuis
 Impleat Helueticas ne Libitina Scrobes,
 Quâ licet erumpunt, ac terga trementia vertunt,
 At niſi mæſtitix nulla trophæa ferunt.

Parci.

Parcimus, ac pontem fugienti sternimus hosti,
 Credentes palmam plùs satis esse duplam.
 Sed fugitiua acies, quærens properando salutem,
 Altera in alterius fit furiosa necem.
 Quacunque aspiciamus, congestos stragis acervos,
 Plenasque exanimi cernimus osse strues.
 Ter quingenti Equites totidemque hac clade caballi,
 Magnaque nobilium pars periëre Ducum. c.
 Ut taceam pedites, certè hic numeranda videtur
 Illa in sanguineo, visa caterua, solo.
 Nobile *Thuregum Leopoldi* castra secutum,
 Fouerat emissâ, Principis arma, manu.
 Quinquaginta alacres, bini que in prælia ciues
 Exierant, armis, veste, colore, pares.
 Albo-cæruleas, obliquo tramite ductas
 Gestabant, patrio quisque colore, togas.
 Postposuëre ipsi vitamque animamque probrosæ,
 Spartano Helueticâ nobilitate, fugæ.
 Nam simul egressi, simul Austria signa secuti,
 Martem iniëre simul, mortem obiëre simul. d.
 O certè Fabijs, magnisque Quiritibus æquos!
 O Tiguro dignos patriâ & urbe Viros!
 Misisset rales si Rhenus & Ister athletas,
 Durassent cunei, Dux *Leopoldi*, tui.
 Palma sed inuitâ non suppetit ulla Mineruâ,
 Stantque penes solos nostra trophæa Deos.
 Illorum auspicijs alter quoque cæditur hostis,
Vndervaldiaci depopulator agri.
Strasbergæ Dominus, nostrum radicitus agmen
 In Morgartensi perditum agone, ratus,
Bruniacum superat, vastat *Siluaniam*, & omnem
 Sub sua festinat cogere jura plagam:
 Verùm ea collectis grassantem exterminat armis,
 Et non præuisam cogit inire fugam. e.
 Vsq̄ adeo plebem Superi saluare pusillam,
 Ac si suppeterent millia multa, valent.
 His certè obtentam gratanti pectore palmam,
 Et captam toties, jure sacramus, opem.
 Ad majorem igitur Triadis cælestis honorem,

Rite implorato pectore & ore Deo,
 Publica ne rerum serpent contagia, & aris.
 Exulet à patrijs, pacis alumna salus:
 Iungimus unanimes in mutua fœdera dextras,
 Fœdera in æternos perpetuanda dies, f.
 Ante quidem *Vranij, Suintenses, Subsiluani,*
 Fœdere juratam pacto inière fidem;
 Illa tamen paucis solum durantia lustris,
 Illa decennalis fœdera juris erant.
 Nunc cincti omnigenis, quâ Sol oriturque caditque,
 Hostibus, atq; omnem Marte mouente stropham:
 Auxilij vano dum nos suspendit hiatu,
 Offunditque meras, Cæsaris aula, moras.
 Dum pro quæsitâ dat mollia verba farinâ,
 Afflictisque ullam ferre grauat opem.
 Condidimus leges, & non violabile F O E D V S,
 Quod nulla extinguant Secula, lustra, dies.
 Fœderis hic scopus est; Vt libertate receptâ,
 Viuat ab indigno, patria tuta, iugo:
 Vt dare cuique suum, casuque urgente, tueri
 Externo afflictos possit ab hoste, focos.
 Neminem inoffensi lædemus: eritque per istas,
 Hospiti & indigenæ, semita tuta plagas.
 Si qua tamen nostros irriter terrâ crabrones,
 Tincta Lycambeo spicula melle feret.
 Parua seges; sed multæ olim, quod remur, aristæ,
 Et velut Idææ Gargara messis erunt.
 Iustitiæ ac Pacis sancitum in pignora F O E D V S,
 Iustitiæ ac Pacis fulciat Alpha, D E V S.

A. *Sebast. Munsterus* l. 3. B. *Cuni von Stocken* 1. 4.
 apud *Etterlinum*, & *Munst. citatum*. C. D. E. *Simlerus* l. 1.
 F. *Confœderatio hæc descripta est superius* l. 1. epist. 8. erecta
 9. Decembris Anno 1315.

II.

ARGVMENTVM.

BERNA Civitates inter Helueticas ad
 multorum inuidiam floescente, in eiusdem Vr-
 bis